

Utbildningsinspektion i Fårdala skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Fårdala skola och besökt skolan den 23 och 24 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades elever, personal, rektor samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Fårdala skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	33
Grundskola	165

Källa: Skolans egna uppgifter november 2007.

Fårdala skola byggdes i slutet av 60-talet. Eleverna är organiserade i åldershomogena så kallade storklasser om 30 till 50 elever i varje klass. Till varje sådan storklass är en, ibland två, lärare samt en förskollärare, barnskötare eller fritidsledare knuten. Storklassen delas in i mindre grupper beroende på undervisningssituationen. Personalen är organiserad i sex arbetslag, ett till varje årskurs.

Skolan ingår i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

I rektorns ansvarområde ingår även förskola och fritidshem. Kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Enligt inspektörernas bedömning ger undervisningen i Fårdala skola eleverna goda möjligheter att nå de nationella målen för utbildningen. Eleverna tränas, utifrån ålder och mognad, att ta ansvar för sitt eget lärande och planera veckans arbete samt ställa upp mål för sin inläring. Dessa mål är dock i huvudsak koncentrerade till ämnena svenska, engelska och matematik. Elevernas kännedom om kunskapsmålen i dessa ämnen är i allmänhet god. Emellertid har eleverna generellt begränsad kännedom om kunskapsmålen i skolans övriga ämnen. Vidare har föräldrarna i regel liten kännedom om kunskapsmålen i respektive ämne. Enligt inspektörerna kan detta medföra svårigheter för eleverna att utveckla sin förmåga att själva bedöma sina resultat. Föräldrarna kan också få svårigheter att följa och relatera elevernas kunskapsutveckling till de nationella målen för utbildningen.

Inspektionen visar att en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat inte sker i samtliga ämnen. Detta måste skolan åtgärda.

Skolan har generellt en fungerande arbetsgång för att upptäcka och arbeta med elever i behov av särskilt stöd. Kartläggningar och observationer görs av alla elever på ett systematiskt vis. Enligt skolans egna uppgifter har alla elever i behov av särskilt stöd åtgärdsprogram och särskilt stöd ges, vid behov, i skolans alla ämnen.

Inspektionen visar att Fårdala skola arbetar aktivt med värdegrundsfrågor i alla klasser i skolan. Eleverna i skolan visar hänsyn mot varandra. Lektionerna präglas av arbetsro och elevaktivitet. Skolan har en likabehandlingsplan som dock inte helt uppfyller författningarnas krav.

Enligt inspektörernas bedömning har skolan ett gott kvalitetsarbete som dock inte inom alla områden är synligt i skolans kvalitetsredovisning. Den behöver förbättras, framförallt avseende resultatredovisningen samt sambandet mål och resultat.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas:

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1, 3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Beslut om anpassad studiegång saknas (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör klargöra de nationella målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar.
- Skolan bör förbättra uppföljningen av arbetet med normer och värden för att säkerställa resultatet av sitt arbete.
- Skolan bör förbättra informationen kring elevens val så att elever och föräldrar är medvetna om att skolans profil utgör undervisning i elevens val.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

I Fårdala skola används lokala bearbetningar av de nationella målen i svenska, engelska och matematik. Dessa lokala bearbetningar är gemensamma för alla skolor i Tyresö kommun och innehåller så kallade kravnivåer från förskoleklassen upp till årskurs 5. I förskoleklassen benämns de i vissa fall rekommenderade kravnivåer. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan (och motsvarande skolformer) uppnår vissa kunskapsmål.

Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Genom förskoleklassen ska övergången från förskola till grundskola underlättas. Därför är det viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i verksamheten och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Förskoleklassen har en speciell ställning mellan förskolan och åren i grundskolan och ska vara en integrering av de olika kulturerna. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte respektive det nionde skolåret. Eleverna i Fårdala skola genomför kommungemensamma tester i matematik och läsförståelse i årskurs 3. Resultaten på dessa tester har stadigt legat på en hög nivå fram till och med år 2006. Enligt rektorn försämrades resultaten år 2007 och en diskussion startades i skolan. Några åtgärder som skolan vidtar innevarande läsår

är att kontrollera elevernas läsförmåga oftare i de lägre årskurserna, att använda tiden för eget arbete mer restriktivt och att lärarna resonerar kring hur varje elev klarar att sätta egna mål och arbeta mer självständigt i de lägre årskurserna. Eleverna i den elevgrupp där de svagare resultaten presterades, kommer även att följas med fler tester i både matematik och läsförmåga för att säkerställa att de når de nationella målen i årskurs 5.

Skolan genomför de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik i årskurs 5. Enligt skolans statistik har så gott som alla elever nått målen i dessa ämnen till och med år 2006. Resultaten försämrades marginellt år 2007 i svenska och engelska. Även detta har lett till diskussioner i skolan och åtgärder har vidtagits.

Om eleverna i årskurs 5 når de nationella målen i skolans övriga ämnen har inspektörerna inte kunnat bedöma eftersom skolan inte gör någon sammanställning över resultaten vare sig på klass- eller skolnivå. För att en skola ska kunna ge alla elever möjlighet att nå de nationella målen är det av vikt att skolan skaffar sig en helhetsbild av skolans resultat. Inspektörerna bedömer att skolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5.

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan.

Inspektionen visar att eleverna känner till kunskapsmålen i svenska, engelska, matematik, idrott och hälsa, musik och slöjd. Elevernas kännedom om kunskapsmålen i skolans övriga ämnen är begränsad. Även föräldrarna har en bristande kännedom om kunskapsmålen. Inspektörerna bedömer att skolan bör klargöra de nationella målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar.

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt kritiskt granska. Inspektörerna ser vid sitt besök flera exempel på hur undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla ovanstående förmågor. Skolan arbetar med ett antal så kallade kärnkompetenser; kommunikation, ansvar, reflektion, samarbete och kreativitet. Eleverna reflekterar minst en gång per vecka över sin egen inlärningsituation och i intervjuer framkommer att dessa begrepp är kända och centrala för eleverna. Inspektörerna bedömer att skolans undervisning i huvudsak är inriktad mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Individanpassning och särskilt stöd

Läraren ska enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. I Fårdala skola sker utvärdering av lärandet med hjälp av olika prov, inlämningsuppgifter och andra redovisningar av kunskaperna. Elever och föräldrar uppger att de får information om hur det går i skolarbetet, men som tidigare nämnts är inte målen för utbildningen tydligt klargjorda för föräldrar och elever. Inspektörerna bedömer att skolorna genomför utvärdering och bedömning enligt författningarna och informerar elever och föräldrar.

Skolan har generellt en fungerande arbetsgång för att upptäcka och arbeta med elever i behov av särskilt stöd. Bland annat finns ett systematiserat arbete för att göra så kallade elevobservationer. Specialpedagogen observerar klassen en lektion och därefter träffas klasslärare och specialpedagog för att diskutera hur undervisningen kan individanpassas eller förändras på annat sätt för att vara ett stöd till alla elever även de i behov av särskilt stöd.

Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar får styrelsen efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om en anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen. I Fårdala skola saknas sådana beslut och detta är inte förenligt med författningarna.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

Eleverna i Fårdala skola deltar i organ som klassråd och elevråd men har inte inflytande över övergripande skoldokument som är av vikt för en skolans utveckling, som till exempel utarbetandet av likabehandlingsplan. I samtal uppger eleverna att de har stort inflytande över sin situation i skolan genom att de, efter ålder och mognad, planerar sin egen vecka, sätter upp mål för veckan och utvärderar dessa mål.

Skolan arbetar aktivt med värdegrundsfrågor. Elever, föräldrar och personal upplever att det råder en god stämning i skolan. Lektionerna präglas av arbetsro och ett aktivt elevarbete. Någon uppföljning av arbetet görs dock inte och inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra uppföljningen av arbetet med normer och värden för att säkerställa resultatet av sitt arbete.

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och kränkande behandling (SFS 2006:67) råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att en likabehandlingsplan upprättas i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år.

Fårdala skola har en likabehandlingsplan. I planen kan dock inte Fårdala skolas specifika förutsättningar urskiljas. Det går heller inte att i planen se hur förutsättningarna har analyserats och tagits tillvara när det gäller utformandet av planen. Vilka åtgärder som avses påbörjas och genomföras under året saknas också. Skolans alla verksamheter är inte synliga i planen och den utvärderas inte i skolans kvalitetsredovisning. Eleverna ges inte möjlighet att medverka vid framtagandet av likabehandlingsplanen. Se vidare Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2007:7). Ingen bedömning görs i

skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rätt till utbildning. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Rektorn i Fårdala skola har arbetat i skolan i drygt ett år och har några års erfarenhet som skolledare och påbörjar den statliga rektorsutbildningen i januari 2008. Inspektionen visar att rektorn är känd av elever och föräldrar samt förtrogen med verksamheten. Rektorn beskrivs av lärarna som lyhörd, kunnig och en ledare som skapar struktur i skolan. Rektorn beskriver kontakten med huvudmannen som god och lyfter särskilt fram det nätverk för rektorer i skolor med förskoleklass – årskurs 5 som finns i kommunen. Sammantaget bedömer inspektörerna att rektorn aktivt verkar för att utbildningen i skolan utvecklas.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen. I Fårdala skola bedrivs kvalitetsarbetet främst genom systematiserade utvärderingar. Dessa utvärderingar ligger till grund för skolans lokala arbetsplan, som tar upp hur skolan ska arbeta för att nå de nationella målen. Personalens utvärderingar tar sin utgångspunkt i skolans sociala klimat, arbetslagets funktion, förhållningssätt i undervisningen och övriga skolsituationer. Elevernas utvärderingar rör frågor om trivsel, vad som är bra i skolan och vad som kan göras bättre, dock saknas frågor om diskriminering eller trakasserier. Resultat från kommungemensamma enkäter till föräldrar och elever ligger även de till grund för skolans lokala arbetsplan. Som tidigare nämnts saknar skolan dock en systematisk uppföljning av resultaten i skolans alla ämnen och inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att även kunskapsresultaten i skolans alla ämnen bör ingå i ett gott kvalitetsarbete. I övrigt bedömer inspektörerna skolans kvalitetsarbete som gott.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Den ska fungera som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet att delta. Se vidare Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning (SKOLFS 2006:18).

Kvalitetsredovisningen i Fårdala skola innehåller delvis en redogörelse för i vilken utsträckning skolan har nått de nationella målen. Inom området kunskaper saknas till exempel resultat från de nationella proven liksom en redogörelse för resultaten i skolans samtliga ämnen. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. I vissa fall saknas en analys av insatserna liksom åtgärder för utveckling. Fritidshem-

mets verksamhet och resultat syns inte alls i kvalitetsredovisningen. Inspektionen visar att det kvalitetsarbete som bedrivs i skolan inte får genomslag i skolans kvalitetsredovisning. Eleverna har inte medverkat vid utarbetandet. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte omfattar alla verksamheter som finns i skolan. Elever ges inte möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. Skolans likabehandlingsplan följs inte upp och utvärderas i kvalitetsredovisningen. Detta måste skolan åtgärda.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid Fårdala skola erbjuds överlag utbildning i enlighet med författningarna förutom elevens val. Elevens val ska enligt författningarna ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna. Styrelsen för utbildningen beslutar om elevens val. Fårdala skola har profilen idrott och hälsa. Tiden för elevens val har lagts på detta ämne. Eleverna väljer sitt elevens val när de väljer skolan. Detta är elever och föräldrar inte alltid medvetna om. Inom profilämnet får sedan eleverna ett allsidigt urval med aktiviteter inom idrott, både teoretiska och praktiska samt inom området hälsa. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra informationen kring elevens val så att elever och föräldrar är medvetna om att skolans profil utgör undervisning elevens val.

Resurser

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Enligt inspektörernas bedömning är detta fallet med i stort sett samtliga lärare i Fårdala skola.

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Marie Morin

Hans-Olof Hanselid